

Ucraina – Informații privind îngrijirea și plasarea copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească. Descrierea sistemului de protecție a copiilor

Părinții (naturali sau adoptivi) sunt reprezentanții legali ai copiilor lor minori (articolul 242 alineatul 1 din Codul civil din Ucraina). Părinții au dreptul de a implica alte persoane în educarea copiilor lor sau de a-i încredința în vederea creșterii unor persoane fizice ori entități juridice (articolul 151 alineatul 2 din Codul familiei din Ucraina).

Tutorele este reprezentantul legal al unui minor sau al unei persoane declarate incapabile, dar, în cazurile prevăzute de lege (articolul 242 alineatele 2 și 3 din Codul civil din Ucraina), reprezentantul legal al acestora poate fi și o altă persoană.

Până la instituirea tutelei sau a plasării sub îngrijire prin numirea unui tutore sau a unei persoane responsabile de îngrijire, obligațiile aferente sunt asumate de autoritatea competentă în materie de răspundere părintească (articolul 65 din Codul civil din Ucraina).

În cazul în care un copil locuiește în mod permanent într-o instituție de asistență medicală, de învățământ sau de alt tip pentru copii, funcțiile legate de tutelă și de îngrijire sunt încredințate administrației acestor instituții (articolul 245 alineatul 1 din Codul familiei din Ucraina).

Părinții substitutivi sunt reprezentanții legali ai copiilor plasați într-o familie substitutivă și acționează, fără a avea competențe speciale, în calitate de tutori sau îngrijitori (articolul 256-2 alineatul 4 din Codul familiei din Ucraina).

Părinții-educatori sunt reprezentanții legali ai copiilor și acționează, fără a avea competențe speciale, în calitate de tutori sau îngrijitori (articolul 256-6 alineatul 4 din Codul familiei din Ucraina).

Legea ucraineană privind protecția copilului prevede că autoritățile locale cu puteri executive și autoritățile locale autonome care acționează în calitate de autorități competente în materie de răspundere părintească în conformitate cu competențele lor în temeiul legislației ucrainene în vigoare asigură luarea de măsuri privind protecția copiilor.

Dispoziții privind protecția drepturilor diferitelor categorii de copii există și în Codul familiei, în Legea privind asigurarea condițiilor juridice și organizaționale pentru protecția socială a copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească, în Legea privind autoritățile și serviciile competente în materie de copii și instituțiile specifice pentru copii și în alte acte legislative din Ucraina.

În conformitate cu articolul 56 din Codul civil al Ucrainei, sunt autorități competente în materie de răspundere părintească: administrațiile publice raionale, raioanele din municipiile-regiuni Kiev și Sevastopol, precum și organele executive ale consiliilor municipale, raionale și sătești.

Mandatul autorităților competente în materie de răspundere părintească este definit prin Ordinul privind exercitarea de către autoritățile competente în materie de răspundere părintească a activităților legate de protecția drepturilor copilului, aprobat prin Rezoluția nr. 866 a Cabinetului de Miniștri al Ucrainei din 24.9.2008 (denumit în continuare „ordinul”).

În temeiul Legii privind asigurarea condițiilor juridice și organizaționale pentru protecția socială a copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească, al Legii privind autoritățile și serviciile competente în materie de copii și instituțiile specifice pentru copii și al ordinului menționat anterior, serviciile de protecție socială a copiilor, în special a copiilor orfani și a celor privați de ocrotire părintească sau a copiilor care trăiesc în condiții de viață dificilă – ca unități structurale ale unei autorități competente în materie de răspundere părintească – sunt autoritățile competente să examineze aspectele legate de protecția socială a copiilor.

Autoritățile competente în materie de răspundere părintească au competența:

- să identifice copiii care trăiesc în condiții dificile, de exemplu copiii aflați în pericol, copiii victime sau autori ai unor acte de violență domestică de orice tip, precum și copiii lăsați fără ocrotire părintească, pentru a lua măsuri de protecție socială în ceea ce îi privește, inclusiv ținerea de registre, și pentru a asigura plasarea lor temporară, dacă este necesar;
- să separe imediat un copil de părinții săi dacă viața și sănătatea acestuia îi sunt puse în pericol;
- să pregătească și să depună în instanță cereri de decădere din drepturile părintești a mamei sau a tatălui ori să separe copilul de părinți fără ca aceștia să fie decăzuți din drepturile părintești;
- să sesizeze oficiile de stare civilă pentru înregistrarea nașterii unui copil cu părinți necunoscuți;
- să înregistreze statutul unui copil ca orfan sau lipsit de ocrotire părintească;
- să plaseze copiii orfani și cei lipsiți de ocrotire părintească sub diferite forme de plasament, acordând prioritate formelor familiale;
- să soluționeze conflictele dintre părinți legate de creșterea copiilor;
- să verifice modul în care se intenționează să se utilizeze pensia alimentară a unui copil;
- să facă demersuri administrative în cazul în care părinții sau cei care își asumă rolul de părinți în locul acestora nu își îndeplinesc obligațiile privind creșterea copiilor;
- să protejeze drepturile copiilor în materie de locuință și proprietate;
- să înregistreze statutul unui copil ca victimă a unui război sau a unui conflict militar;
- să asigure întoarcerea în țară a copiilor cu cetățenie ucraineană care au plecat în străinătate fără a fi însoțiți de un reprezentant legal și trebuie să fie readuși în Ucraina;
- să ofere asistență organizatorică și metodologică adăposturilor pentru copii, centrelor de reabilitare socio-psihologică a copiilor și centrelor de sprijin social pentru copii și familii;
- să reprezinte interesele copiilor în instanță etc.

Forme familiale de plasare a copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească

Asigurarea educației copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească în cadrul unor forme de plasament de tip familial este reglementată de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Codul familiei, Codul civil și Codul de procedură civilă, Legea privind protecția copilului, Legea privind autoritățile și serviciile competente în materie de copii și instituțiile specifice pentru copii, Legea privind asigurarea condițiilor juridice și organizaționale pentru protecția socială a copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească, Rezoluția nr. 866 din 24.9.2008 a Cabinetului de Miniștri al Ucrainei privind aspecte legate de activitățile autorităților competente în materie de răspundere părintească legate de protecția drepturilor copilului, Rezoluția nr. 564 din 26.4.2002 a Cabinetului de Miniștri privind aprobarea statutului de orfelinat de tip familial, Rezoluția nr. 565 din 26.4.2002 a Cabinetului de Miniștri privind aprobarea statutului de familie substitutivă.

În conformitate cu articolul 52 din Constituția Ucrainei, întreținerea și educarea copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească intră în atribuțiile statului.

Articolul 6 din Legea privind asigurarea condițiilor juridice și organizaționale pentru protecția socială a copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească acordă prioritate plasării

unui copil într-o familie formată din cetățeni ucraineni: în cadrul adopției, tutelei sau îngrijirii, al unei familii substitutive sau a unui orfelinat de tip familial.

Se precizează în mod expres faptul că un copil poate fi plasat într-o instituție pentru copii orfani și copii lipsiți de ocrotire părintească, indiferent de eventualele aspecte legate de proprietate și subordonare, dacă, din anumite motive, acesta nu poate fi plasat într-o familie.

TUTELĂ ȘI ÎNGRIJIRE

Tutela sau îngrijirea unui copil este stabilită fie prin decizia autorității competente în materie de răspundere părintească în cadrul procedurii prevăzute în ordinul menționat anterior, fie prin hotărâre judecătorească pronunțată de o instanță cu competențe exclusive în ceea ce privește copiii orfani și copiii lipsiți de ocrotire părintească (tutela se referă la un copil cu vârsta sub 14 ani, îngrijirea se referă la un copil cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani).

Se desemnează un tutore sau un îngrijitor în primul rând atunci când persoanele de cetățenie ucraineană care doresc să ia în îngrijire copilul sunt rude cu copilul în cauză sau au relații apropiate cu acesta.

Tutorii sau îngrijitorii primesc sprijin financiar din partea statului pentru întreținerea copiilor de care au grijă, dar nu și pentru ei înșiși, spre deosebire de părinții substitutivi și de părinții-educatori din orfelinatele de tip familial.

Pot fi tutori sau îngrijitori ai unui copil adulții cu capacitate de exercițiu deplină care și-au exprimat consimțământul în acest sens, cu excepția persoanelor menționate la articolul 212¹ din Codul familiei din Ucraina. Nu pot fi tutori sau îngrijitori ai unui copil nici persoanele ale căror interese sunt contrare intereselor acestuia.

¹ **Articolul 212** Persoane care nu sunt eligibile pentru a deveni părinți adoptivi

Următoarele categorii de persoane nu pot adopta un copil:

- 1) persoanele cu capacitate de exercițiu restrânsă;
 - 2) persoanele declarate incapabile;
 - 3) persoanele decăzute din drepturile părintești și cărora nu li s-a redat exercițiul acestor drepturi;
 - 4) persoanele care au fost anterior părinți adoptivi (tutori, îngrijitori sau părinți substitutivi) ai unui alt copil, dar adopția (tutela, îngrijirea sau îngrijirea într-o familie substitutivă) a încetat sau a fost anulată din vina lor;
 - 5) persoanele care sunt luate în evidență sau urmează un tratament într-un departament de neuropsihologie sau de tratament pentru droguri;
 - 6) persoanele dependente de droguri sau alcool;
 - 7) persoanele care nu au o reședință permanentă și un venit stabil;
 - 8) persoanele care suferă de boli sau afecțiuni de pe lista aprobată de autoritatea executivă centrală care asigură elaborarea politicii de stat în domeniul sănătății;
 - 9) străinii care nu sunt căsătoriți, cu excepția cazului în care străinul în cauză are o legătură de rudenie cu copilul;
 - 10) persoanele care au fost condamnate pentru săvârșirea de infracțiuni împotriva vieții și sănătății, libertății, onoarei și demnității, libertății sexuale și inviolabilității sexuale, siguranței publice, ordinii și moralității publice sau în legătură cu traficul de droguri, de substanțe psihotrope și de substanțe echivalente, precum și pentru infracțiunile menționate la articolele 148, 150, 150-1, 164, 166, 167, 169, 181, 187, 324 și 442 din Codul penal al Ucrainei sau persoanele al căror cazier judiciar nu a fost extins sau anulat în mod corespunzător în alt mod pentru orice altă infracțiune;
 - 11) persoanele care au nevoie de sprijin și îngrijire în mod continuu din cauza stării lor de sănătate;
 - 12) apatrizii;
 - 13) persoana care este căsătorită cu o persoană care poate să nu fie părinte adoptiv în conformitate cu alineatele (3)-(6), (8) și (10) din prezentul articol.
2. Pe lângă persoanele menționate în prezentul articol, nu pot fi părinți adoptivi ai unui copil nici persoanele ale căror interese sunt contrare intereselor acestuia.

Au un drept prioritar de a fi tutori (îngrijitori):

- persoanele care formează o familie cu copilul sau care au legături de rudenie cu acesta (în același timp, se ține seama de relațiile personale dintre ele, de capacitatea unei persoane de a exercita îndatoririle de tutore sau de îngrijitor);
- familia cu care locuia copilul în momentul în care s-a pus problema instituirii tutelei (îngrijirii).

Pentru desemnarea unui tutore sau a unui îngrijitor al unui copil trebuie să se țină seama de calitățile personale ale acestei persoane, de capacitatea sa de a crește un copil, de atitudinea copilului față de această persoană, precum și de dorința copilului.

Persoanele care solicită stabilirea tutelei sau a îngrijirii față de un copil care este plasat într-o instituție sunt direcționate către Serviciul pentru copii, și sunt informate cu privire la documentele pe care trebuie să le prezinte, enumerate la alineatul 40 din ordin sau, pe durata aplicării legii marțiale în Ucraina (numai în cazul rudelor), la alineatul 79 din ordin.

Condiția pe care trebuie să o îndeplinească persoanele care nu sunt rude ale unui copil, dar care solicită stabilirea tutelei sau a măsurilor de îngrijire față de acest copil este ca acestea să urmeze cursuri de formare cu privire la problemele legate de creșterea copiilor lipsiți de ocrotire părintească. Rudele cu care locuiește copilul și care intenționează să îl ia în tutelă (îngrijire) nu sunt obligate să urmeze aceste cursuri de formare.

Caracteristici ale tutelei și îngrijirii ca formă de plasare a unui copil:

- Tutorii și îngrijitorii își exercită atribuțiile în mod gratuit.
- Copiii lipsiți de ocrotire părintească care sunt plasați în tutelă sau în îngrijire primesc un ajutor social de stat.
- Instituirea tutelei sau a îngrijirii nu suspendă plata alocațiilor, a pensiei alimentare, a despăgubirilor pentru prejudicii după pierderea unei persoane care asigură îngrijirea sau a altor plăți sociale pe care legea le prevede în beneficiul unui copil.
- Copiii orfani și copiii lipsiți de ocrotire părintească aflați sub tutelă sau îngrijire primesc în continuare prestațiile pe care legea le prevede în beneficiul acestei categorii de copii.
- Copiii aflați în plasament pot fi adoptați de alți cetățeni cu acordul unui tutore sau al unei autorități competente în materie de răspundere părintească.

FAMILIE SUBSTITUTIVĂ

Sediul materiei este Codul familiei din Ucraina și Rezoluția nr. 565 a Cabinetului de Miniștri al Ucrainei din 26.4.2002 privind aprobarea statutului de familie substitutivă.

Prin familie substitutivă se înțelege o familie sau o persoană necăsătorită, care, în mod voluntar și contra unei remunerații, a acceptat să crească și să conviețuiască cu unul până la patru copii orfani sau copii lipsiți de ocrotire părintească. Pe durata aplicării legii marțiale din Ucraina, aceste familii pot găzdui copii care au rămas fără ocrotire părintească, fără să primească însă asistență financiară pentru întreținerea lor.

Pot fi părinți substitutivi persoanele apte din punct de vedere fizic care sunt căsătorite, cu excepția persoanelor menționate la articolul 212 din Codul familiei din Ucraina.

Atunci când se decide plasarea copiilor într-o familie substitutivă, se iau în considerare următoarele aspecte:

- vârsta viitorilor părinți substitutivi și a copiilor (atunci când ambii părinți substitutivi ajung la vârsta de pensionare, toți copiii pe care îi au în grijă trebuie să aibă o vârstă la care să poată părăsi familia substitutivă). În unele cazuri, cu acordul părților, familia substitutivă poate continua să aibă grijă de copii și după ce părinții substitutivi împlinesc vârsta de pensionare, dar nu mai mult de cinci ani;
- venitul mediu lunar al întregii familii din ultimele șase luni (care nu poate fi mai mic decât nivelul de subzistență stabilit de lege pentru grupurile sociale și demografice în cauză);
- absolvirea cursurilor de formare (persoanele care și-au exprimat dorința de a deveni părinți substitutivi trebuie în mod obligatoriu să urmeze cursuri de formare organizate de centrele regionale de servicii sociale pentru familii, copii și tineri, la care participă specialiști în psihologie, pedagogie și medicină).

Etapele creării unei familii substitutive:

- părinții substitutivi trebuie să absolve cursurile pregătitoare relevante (este o condiție obligatorie, formarea având loc cel puțin o dată la doi ani);
- Centrul de servicii sociale pentru familie, copii și tineri pregătește recomandări pentru familie, în funcție de rezultatele obținute în urma cursurilor de formare;
- Serviciul pentru copii își dă avizul privind îndeplinirea condițiilor necesare pentru crearea unei familii substitutive;
- administrația publică raională (sau comitetul executiv al consiliului local), pe baza cererii și a documentelor furnizate, emite decizia privind înființarea unei familii substitutive;
- se încheie un acord privind plasarea copiilor într-o familie substitutivă în vederea creșterii și a conviețuirii;
- copiii sunt plasați în familia substitutivă.

Decizia privind crearea unei familii substitutive sau privind plasarea copiilor într-o familie substitutivă este luată de administrația publică raională sau de comitetul executiv al consiliului municipal.

Caracteristicile unei familii substitutive:

- Părinții substitutivi își îndeplinesc sarcinile de educare a copiilor în schimbul unei remunerații (spre deosebire de adopție sau de tutelă/îngrijire): unul dintre aceștia primește un ajutor financiar în valoare de 35 % din ajutorul social de stat pentru fiecare copil aflat în plasament.
- Părinții substitutivi îi primesc pe copii în spațiul lor de viață, care trebuie să respecte condițiile sanitare, igienice și de viață (spre deosebire de plasarea copilului într-un orfelinat de tip familial).
- Copiii orfani și cei lipsiți de îngrijire părintească care sunt plasați într-o familie substitutivă primesc un ajutor social de stat.
- Copiii orfani și copiii lipsiți de ocrotire părintească plasați într-o familie substitutivă primesc în continuare prestațiile și garanțiile de stat prevăzute de lege pentru copiii orfani și

copiii lipsiți de ocrotire părintească, precum și pensiile alimentare, alocațiile sau alte prestații sociale acordate anterior.

- Copiii orfani și copiii lipsiți de ocrotire părintească pot fi adoptați de alți cetățeni, însă părinții substitutivi au dreptul prioritar de a-i adopta.

ORFELINAT DE TIP FAMILIAL

Sediul materiei este Codul familiei din Ucraina și Rezoluția nr. 564 a Cabinetului de Miniștri din 26.4.2002 privind aprobarea statutului de orfelinat de tip familial.

Prin **orfelinat de tip familial** se înțelege familia separată creată pe baza voinței soților sau a unei persoane necăsătorite, care urmează să crească și să locuiască împreună cu nu mai puțin de cinci copii orfani sau copii lipsiți de ocrotire părintească. Numărul total de copii aflați într-un orfelinat de tip familial nu poate fi mai mare de zece, în acest număr incluzându-se și copiii naturali ai persoanei care a instituit orfelinatul. Pe durata aplicării legii marțiale din Ucraina, astfel de familii pot găzdui copii care au rămas fără îngrijire părintească, dar fără a primi asistență financiară pentru întreținerea lor.

Sunt **părinți-educatori** soții sau persoanele necăsătorite care iau în întreținere și locuiesc împreună cu nu mai puțin de cinci copii orfani sau copii lipsiți de ocrotire părintească și cărora li se acordă acest statut printr-o decizie a autorităților competente în materie de răspundere părintească.

Pot fi părinți-educatori persoanele adulte apte din punct de vedere fizic, cu excepția persoanelor menționate la articolul 212 din Codul familiei din Ucraina.

Venitul mediu lunar al întregii familii, calculat pe persoană, din ultimele șase luni de dinaintea lunii în care s-a depus cererea de înființare a orfelinatului de tip familial nu poate fi mai mic decât nivelul de subzistență stabilit de lege pentru grupurile sociale și demografice în cauză.

Etapele creării unui orfelinat de tip familial:

- părinții-educatori trebuie să absolve cursurile pregătitoare relevante (este o condiție obligatorie, formarea are loc cel puțin o dată la doi ani);
- Centrul de servicii sociale pentru familie, copii și tineri relevant pregătește recomandări pentru familie, în funcție de rezultatele obținute după urmarea cursurilor de formare;
- Serviciul pentru copii își dă avizul privind îndeplinirea condițiilor necesare pentru crearea unui orfelinat de tip familial;
- administrația publică raională (sau comitetul executiv al consiliului local), pe baza cererii și a documentelor furnizate, emite decizia privind înființarea unui orfelinat de tip familial;
- se încheie un acord privind înființarea unui orfelinat de tip familial între părinți-educatori și autoritatea care a decis înființarea;
- copiii sunt plasați în orfelinatul de tip familial (această etapă se încheie în decurs de 12 luni de la data înființării orfelinatului, copiii care au legături de rudenie fiind plasați mai întâi, cu excepția cazului în care nu pot fi crescuți împreună din motive medicale).

Atunci când se decide plasarea copiilor, se ia în considerare vârsta părinților și a copiilor (atunci când ambii părinți-educatori ajung la vârsta de pensionare, toți copiii pe care îi au în grijă trebuie să aibă o vârstă la care să poată părăsi orfelinatul de tip familial). În unele cazuri,

cu acordul părinților, orfelinatul de tip familial poate avea grijă de copil și după ce părinții-educatori împlinesc vârsta de pensionare, dar nu mai mult de cinci ani.

Caracteristicile orfelinelor de tip familial:

- Părinții-educatori primesc o remunerație pentru creșterea și conviețuirea cu copiii [aceștia primesc un ajutor financiar în valoare de 35 % din ajutorul social de stat pentru fiecare copil aflat în plasament (împărțit în mod egal între părinții-educatori, cu acordul lor)].
- Părinții-educatori primesc o casă sau un apartament separat în conformitate cu normele prevăzute de lege.
- Fiecare copil aflat în plasament primește un ajutor social de stat.
- Copiii din acest tip de orfelinat beneficiază în continuare de prestațiile și garanțiile de stat prevăzute de lege pentru copiii orfani și copiii lipsiți de ocrotire părintească, precum și pensiile alimentare, alocațiile sau alte prestații sociale acordate anterior.
- Copiii orfani și copiii lipsiți de ocrotire părintească pot fi adoptați de alți cetățeni, însă părinții-educatori dintr-un orfelinat de tip familial au dreptul prioritar de a-i adopta.

În conformitate cu articolul 31 din Legea privind asigurarea condițiilor juridice și organizaționale pentru protecția socială a copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească, părinții-educatori sunt acele persoane care îi înlocuiesc pe părinții naturali, devenind reprezentanții legali ai copiilor pe care îi au în îngrijire, și care le protejează drepturile și interesele în raporturile acestora cu autoritățile publice, inclusiv cu sistemul judiciar, în calitate de tutori sau îngrijitori fără puteri speciale. Aceștia nu își pot exercita drepturile care le sunt acordate într-un mod contrar intereselor copilului.

Dobândirea statutului de părinte-educator într-un orfelinat de tip familial nu poate restrânge drepturile civile ale acestor persoane.

Părinții-educatori au următoarele drepturi:

- să protejeze copilul și interesele acestuia în calitate de tutori sau îngrijitori fără competențe speciale;
- să sesizeze instanța judecătorească cu o cerere de decădere din drepturi a părinților naturali ai copiilor pe care îi au în îngrijire;
- să sesizeze instanța judecătorească cu o cerere de anulare sau de declarare nulă a adopției în ceea ce privește copiii cu care au conviețuit și care au fost transferați pentru adopție;
- să adopte copiii pe care îi cresc și îi întrețin în familiile lor;
- să participe la procedura prin care autoritatea competentă în materie de răspundere părintească examinează chestiuni referitoare la gestionarea bunurilor copilului;
- să solicite înapoierea unui copil de la orice persoană care îl reține în alt mod decât în temeiul legii sau al unei hotărâri judecătorești;
- să solicite autorităților competente în materie de răspundere părintească să le furnizeze informații complete cu privire la un copil și la părinții săi naturali, la starea sa de sănătate, la nivelul și specificitățile de dezvoltare a copilului;
- să decidă în mod independent ce metode de creștere a copilului folosesc, ținând seama de opinia copilului și de recomandările autorităților de tutelă și ale autorităților competente în materie de răspundere părintească.

Părinții-educatori au următoarele obligații:

- să protejeze drepturile și interesele copiilor și să îi reprezinte în raporturile acestora cu diferitele instituții și organizații;
- să le creeze condiții adecvate pentru o dezvoltare armonioasă și completă;
- să aibă grijă de sănătatea, de dezvoltarea fizică, mentală și morală, de educația copiilor, să îi pregătească pentru o viitoare meserie;
- să se asigure că, de două ori pe an, copiii sunt examinați medical de medici specialiști și să urmeze recomandările acestora;
- să asigure educația școlară a copiilor, să le monitorizeze nivelul de educație și de dezvoltare în cadrul instituțiilor de învățământ și să mențină relații cu profesorii și educatorii;
- să se implice în dezvoltarea capacităților copiilor, inclusiv să îi înscrie în activități în cadrul unor instituții educative extrașcolare;
- să nu împiedice comunicarea unui copil cu părinții săi naturali și să înapoieze copilul în cazul în care părinților naturali li se redă exercițiul drepturilor părintești, în cazul în care aceștia sunt eliberați din închisoare și în alte cazuri, dacă acest lucru nu contravine intereselor copilului și nu este interzis printr-o hotărâre judecătorească;
- să coopereze cu administrațiile publice locale, cu autoritățile locale autonome și cu asistenții sociali și să apeleze la specialiști pentru soluționarea aspectelor problematice;
- să informeze autoritățile competente în materie de răspundere părintească în cazul apariției unor condiții nefavorabile pentru întreținerea, creșterea și educația copiilor în orfeline de tip familial.

PRELUAREA TEMPORARĂ A UNUI COPIL FĂRĂ ADĂPOST SAU INSTITUȚIONALIZAT (*пamponirowanie - patronirovanie*)

Scopul preluării unui copil fără adăpost sau instituționalizat este de a asigura protecția drepturilor unui copil care, din cauza circumstanțelor dificile ale vieții, se află temporar în imposibilitatea de a locui împreună cu părinții/reprezentanții săi legali, oferindu-i acestuia și familiei sale servicii de reintegrare în familie sau acordându-i statutul relevant necesar pentru decizii ulterioare, ținând seama de interesul superior al copilului în ceea ce privește asigurarea dreptului său la educație într-o familie sau în condiții cât mai apropiate de o familie.

Preluarea unui copil fără adăpost sau instituționalizat este astfel o formă temporară de plasare a unui copil căruia nu i s-a acordat încă statutul de orfan sau de copil lipsit de ocrotire părintească.

Crearea și funcționarea unei familii care preia temporar un copil fără adăpost sau instituționalizat este reglementată de Codul familiei din Ucraina și de Ordinul de creare și de funcționare familiilor de preluare temporară a copiilor fără adăpost sau instituționalizați, de plasare și de ședere într-o astfel de familie, aprobat prin Rezoluția Cabinetului de Miniștri 893 din 20 august 2021 privind unele aspecte legate de protecția drepturilor copiilor și preluarea temporară a copiilor fără adăpost sau instituționalizați.

Familia care preia temporar un copil fără adăpost sau instituționalizat este o familie în care, cu acordul tuturor membrilor săi, o persoană adultă, care a urmat un curs special de formare, exercită temporar și cu titlu profesional funcția de părinte.

Acesta este o persoană care, cu participarea membrilor familiei, furnizează servicii de îngrijire, creștere și reabilitare pentru un copil din familia sa.

Părinții temporari nu sunt reprezentanții legali ai copiilor.

SERVICIU DE TIP REZIDENȚIAL PENTRU GRUPURI MICI DE COPII

Înființarea unui serviciu de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii este reglementată de Rezoluția Cabinetului de Miniștri 926 din 31.10.2018 privind aprobarea unui model de regulament privind serviciile de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii.

Serviciul de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii este o instituție de protecție socială concepută pentru conviețuirea pe termen lung (în regim intern) a copiilor orfani și a copiilor lipsiți de ocrotire părintească, inclusiv a copiilor cu handicap, în condiții asemănătoare unei familii, de socializare și de pregătire pentru o viață independentă, care să sprijine înapoierea copiilor în familia biologică sau plasarea în forme familiale de creștere și educare.

În acest cadru se furnizează servicii în conformitate cu nevoile comunității teritoriale, înlocuindu-se instituțiile și organizațiile cu funcții similare, cu scopul de a accelera reforma internatelor înființate în epoca sovietică și de a asigura un grad maxim de accesibilitate a copiilor la serviciile comunitare.

Într-un astfel de serviciu de tip rezidențial pot conviețui maximum 10 copii sănătoși în același timp sau 8 copii cu limitări în ceea ce privește activitățile pe care le pot desfășura, inclusiv copii cu handicap.

Copiii orfani și copiii lipsiți de ocrotire părintească cu limitări în ceea ce privește activitățile pe care le pot desfășura, inclusiv copiii cu handicap, sunt înscriși în principal într-un serviciu de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii, cu excepția celor care au nevoie de îngrijire paliativă.

În lipsa unor astfel de copii, alți copii orfani sau copii lipsiți de ocrotire părintească cu vârste cuprinse între zece și optsprezece ani pot fi plasați într-un serviciu de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii.

Pentru a menține legăturile de familie, copiii cu vârste cuprinse între trei și nouă ani pot fi cazați într-un serviciu de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii cu frații/surorile lor mai mari, la fel ca și copii lăsați fără îngrijire părintească ai căror frați și surori se află într-o astfel de locuință.

Una dintre sarcinile persoanelor responsabile din cadrul unui serviciu de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii este de a asigura educația copiilor în cea mai apropiată instituție de învățământ preșcolar, de învățământ secundar general față de locul de reședință al copilului, inclusiv asigurarea dreptului copiilor cu nevoi educaționale speciale la educație și servicii educaționale favorabile incluziunii, în conformitate cu programul individual de dezvoltare.

Crearea de servicii de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii consolidează rolul și responsabilitatea autorităților locale cu puteri executive și a autorităților locale autonome în ceea ce privește situația copiilor și a familiilor cu copii.

Sprijinul pe care îl oferă statul pentru întreținerea copiilor în servicii de tip rezidențial pentru grupuri mici de copii echivalează cu de 2,5 ori nivelul de subzistență pentru copiii de o vârstă similară, iar pentru copiii cu handicap, cu de 3,5 ori nivelul de subzistență pentru copiii de o vârstă similară.